

Sporcularda Duygusal Zekâ İle Motivasyon Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Examination of the Relationship Between Intelligence and Motivation in Athletes

İnci GÜLER¹ , Süleyman Erim ERHAN²

¹Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Tekirdağ, Türkiye.

²Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Tekirdağ, Türkiye.

ÖZ: Bu çalışmada Tekirdağ Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı aktif lisanslı öğrencilerinin çeşitli değişkenlere göre duygusal zekâları ve spora katılım motivasyonlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma grubunu, Tekirdağ Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı aktif lisanslı öğrencilerden 148 (%49.3)'i kadın ve 152 (%50.7)'si erkek olmak üzere toplam 300 sporcu oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak "Kişisel Bilgi Formu", "Sporda Duygusal Zekâ Envanteri" ve "Spora GÜdülenme Ölçeği II" kullanılmıştır. Ölçek verilerinin karşılaştırılmasında ikili gruplar için Independent Samples T Test, üç ve daha fazla gruplar için One Way Anova testi uygulanmıştır. One Way Anova testi sonucunda anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Post Hoc testlerinden Tukey yapılmıştır. Ayrıca katılımcıların duygusal zekâ ve motivasyonları arasındaki ilişkinin saptanması için Pearson Korelasyon analizi uygulanmıştır. Araştırmada ortaya çıkan bulgulara göre cinsiyet, yaş, eğitim durumu, okul türü, lisans yılı, milli olma durumu ve anne baba tutumu değişkenleri arasında istatistiki olarak anlamlı farklar tespit edilmiştir. Bununla birlikte duygusal zekâ ve motivasyon arasındaki ilişkide anlamlı fark tespit edilmiştir. Araştırma sonuçları incelendiğinde bu değişkenlerin sporcuların duygusal zekâ düzeyleri ve motivasyonlarında belirleyici bir rol aldığı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: spora katılım, egzersiz, güdülenme, zekâ.

ABSTRACT: This study aimed to examine the emotional intelligence and sports participation motivations of the active, licensed students of Tekirdağ Ministry of Youth and Sports according to various variables. The research group comprises 300 athletes, 148 (49.3%) female and 152 (50.7%) male, active, licensed students affiliated with the Tekirdağ Ministry of Youth and Sports. In the research, "Personal Information Form", "Emotional Intelligence Inventory in Sports" and "Sports Motivation Scale-II" were used as data collection tools. In comparing scale data, the Independent Samples T-Test was applied for paired groups, and the One Way Anova test was applied for groups of three or more. Tukey, one of the Post Hoc tests, was used to determine which groups there were significant differences due to the One Way Anova test. In addition, Pearson Correlation analysis was applied to determine the relationship between the emotional intelligence and motivation of the participants. According to the research findings, statistically, significant differences were found between gender, age, education level, school type, undergraduate year, nationality, and parental attitude. However, a significant difference was found in the relationship between emotional intelligence and motivation. When the research results are examined, it can be said that these variables play a decisive role in the athletes' emotional intelligence levels and motivations.

Keywords: participation in sports, exercise, motivation, intelligence.

ACIK ERİŞİM

Editör:

Deniz BEDİR
Erzurum Teknik Üniversitesi, Spor Bilimleri
Fakültesi, Erzurum, Türkiye.

Hakemler:

Murat TEKİN
Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Spor
Bilimleri Fakültesi, Karaman, Türkiye.
İlker ÖZMUTLU
Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Spor
Bilimleri Fakültesi, Tekirdağ, Türkiye.

İletişim:

İnci GÜLER
<mailto:inciguleer@icloud.com>
Süleyman Erim ERHAN
<mailto:seerhan@nku.edu.tr>

Tarihler:

Geliş: 07.05.2022
Kabul: 24.05.2022
Yayınlanma: 30.06.2022

Künye:

Güler, İ., & Erhan, S.E. (2022). Sporcularda duygusal zekâ ile motivasyon arasındaki ilişkinin incelenmesi. *IntJourExerPsyc*, 4(1):30-37.
<https://doi.org/10.51538/intjouexerpsyc.1134862>

1. GİRİŞ

Son yıllarda yapılan araştırmalara göre yüksek IQ' ya sahip olan bireylerin akademik anlamda başarılı ancak kendi yaşantılarında başarısız oldukları saptanmıştır (Karabulut, 2012). Bu durumun nedenini bulmak isteyen araştırmacılar araştırma sonunda duygusal zekâ kavramına ulaşmışlardır. Goleman'a göre duygusal zekâ kavramı, akıllı olmanın başka bir çeşidi olarak tanımlanmaktadır (Kırtıl, 2009). Zekâ ve duygusal zekâ kavramları birbirinden ayrı kavram olmakla birlikte birbirini tamamlayıcı kavramlardır. Aslında, birey başarılı olmak isterse hem duygusal zekâ düzeyi iyi olmalı hem de zekâsı iyi olmalıdır. Çünkü tek başına bireyin zekâsı başarı ve mutluluk getirmemektedir. Duygusal zekâsı yüksek olan bireyler ise; kendini ifade edebilen, karşı tarafın ne hissettiğini sezebilen, empati kurabilen, kendi motivasyonunu sağlayabilen ve hayatında da pozitif ve başarılı olma özelliklerine sahip bireylerdir (Taşkın, 2008).

Duygular, bireyin yaşamında önemli bir yere sahip olmakla birlikte bedensel ve ruhsal sağlığın korunmasında önemli bir etkisi vardır. Hem kendi duygularının hem de karşıdaki kişinin duygularının farkında olan birey, sosyal ilişkilerinde de başarılı olabileceği düşüncesi ile duygusal zekâ kavramını önemini ortaya çıkarmıştır (Eraslan, 2016).

Duygusal zekâ, hayatın her alanında etkili olduğu gibi spor alanında da performans üzerinde önemli etkisi bulunmaktadır (Yanar, 2017). Spor, fiziksel gelişimin yanı sıra psikolojik gelişime de olumlu katkı sağlamaktadır. Gerek amatör sporcular gerekse profesyonel sporcular olsun hepsi için duygusal zekâ kavramı önemlidir (Erbektaş vd., 2017). Çünkü tüm sporcular müsabaka öncesinde ve müsabaka esnasında çok fazla kaygı ve strese maruz kalmaktadırlar. Sporcuların bu esnada yaşadıkları duygu yoğunluğu günlük yaşamından çok daha fazladır. Ayrıca, sporcuların müsabaka esnasında çevreden gelen olumsuz etkiler, seyirci baskısı ve rakip etkisi gibi psikolojik baskılara karşı normal bireylere göre çok fazla maruz kalmaktadır. Böyle durumlarda sporcu başarılı olmak için sporcunun kendi duygularını kontrol altına alabilmesi gereklidir ve diğer bireylerin duygularını da anlayabilmesi gerekmektedir (Yanar, 2017) Sporcuların sedanter bireylere göre çok yoğun duygular yaşamaları ve çok fazla psikolojik baskı altında olmaları bu araştırmada duygusal zekâ düzeyi ile spor arasında ki ilişkinin incelenmesine sebep olmuştur. Bu kapsamda araştırmanın amacı; duygusal zekâ düzeyi ile spor arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma gurubu, veri toplama araçları ve verilerin analizi ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

2.1. Araştırmanın Modeli

Sporcuların bazı sosyo-demografik özelliklerine göre duygusal zekâ düzeyleri ile motivasyon arasındaki ilişkinin incelenmesinin amaçlandığı bu araştırmada betimsel yöntemlerden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, günümüzde ya geçmişte var olan bir durumu yansıtmayı amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Çalışmaya konu olan kişi ya da nesne, var olan koşullar içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2015). Birden fazla değişkenin aralarındaki ilişkiyi incelemek için ise ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini; Tekirdağ Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı lisanslı sporcular oluştururken; örneklem grubunu ise rastgele yöntemle seçilmiş 148' i kadın, 152' si erkek olmak üzere toplam 300 sporcu oluşturmaktadır. Katılımcılardan veri toplama öncesi Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Bilimsel Araştırma Yayın ve Etik Kurulundan gerekli izinler alınmıştır. Araştırma grubuna ait betimsel istatistikler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Araştırma grubunun demografik bilgilerine ait frekans ve yüzde değerleri

Değişken	n	%
Cinsiyet		
Kadın	148	49,3
Erkek	152	50,7
Yaş		
18-20 yaş	75	25,0
21-23 yaş	89	29,7
24-26 yaş	81	27,0
27-30 yaş	55	18,3

<i>Eğitim Durumu</i>		
<i>Ortaöğretim</i>	82	27,3
<i>Ön lisans</i>	96	32,0
<i>Lisans</i>	122	40,7
<i>Okul Türü</i>		
<i>Devlet</i>	175	58,3
<i>Özel</i>	125	41,7
<i>Spor Türü</i>		
<i>Bireysel</i>	165	55,0
<i>Takım</i>	135	45,0
<i>Lisans Yılı</i>		
<i>1-2 yıl</i>	114	38,0
<i>3-4 yıl</i>	107	35,7
<i>5-6 yıl</i>	46	15,3
<i>7+ yıl</i>	33	11,0
<i>Millilik Durumu</i>		
<i>Milli</i>	65	21,7
<i>Milli değil</i>	235	78,3
<i>Anne-Baba Tutum</i>		
<i>Aşırı Demokratik</i>	130	43,3
<i>Aşırı Koruyucu</i>	78	26,0
<i>Otoriter</i>	48	16,0
<i>İlgisiz</i>	44	14,7

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada katılımcıların demografik özelliklerinin belirlenmesi için araştırmacılar tarafından oluşturulan “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Ayrıca katılımcıların duygusal zekâ düzeyleri “Sporda Duygusal Zekâ Envanteri” ile motivasyon düzeyleri ise “Sporda Güdülenme Ölçeği II” ile ölçülecektir. Anket ve ölçüklere ait bilgiler aşağıda verilmiştir.

Kişisel Bilgi Formu: Kişisel bilgi formu katılımcıların demografik (yaş, cinsiyet, eğitim durumu, branş, lisans yılı, millî sporcu, okul türü, anne-baba tutumu) özelliklerini içeren bir anket formudur.

Sporda Duygusal Zekâ Envanteri: Schutte ve ark. (1998) tarafından geliştirilen ölçeğin Türkçe geçerlilik ve güvenilirliği Adiloğulları ve Görgülü (2015) tarafından yapılmıştır. “Duygusal Zekâ Envanteri”; Başkalarının Duygularını Değerlendirme (1-4), Kendi Duygularını Değerlendirme (6-8), Duyguları Düzenleme (9-10), Sosyal Beceriler (11-13) ve Duyguların Kullanımı (16-19) olmak üzere 5 alt boyut ve toplam 19 maddeden oluşmaktadır. Ölçek 5’li likert tipine göre hazırlanmış ve cevaplama sistemi her bir ifade için “(5) Kesinlikle Katılıyorum”, “(4) Katılıyorum”, “(3) Kararsızım”, “(2) Katılmıyorum”, “(1) Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde cevaplanmaktadır. Sporda Duygusal Zekâ Envanterinin Cronbach Alpha iç tutarlık katsayıları incelendiğinde, alt boyutları için elde edilen iç tutarlık katsayı değerlerinin 0,61 ile 0,85 arasında değiştiği görülmektedir.

Sporda Güdülenme Ölçeği II: Pelleiter ve ark. (2013) tarafından geliştirilen ölçeğin Türkçe geçerlilik ve güvenilirliği Öcal ve Sakallı (2018) tarafından yapılmıştır. “Sporda Güdülenme Ölçeği II”; İçsel Düzenleme (11, 9, 15), Özümseme (10, 14, 17), Özdeşim (4, 13, 6), İç Atım (5, 1, 7), Dışsal Düzenleme (2, 3, 18) ve Güdülenmeme (16, 8, 12) olmak üzere 6 alt boyut ve toplam 18 maddeden oluşmaktadır. Ölçek 5’li likert tipine göre hazırlanmış ve cevaplama sistemi 1’den 7’ye doğru “Hiç Yansıtmıyor”, “Biraz Yansıtıyor”, “Orta Derecede Yansıtıyor”, “Oldukça Yansıtıyor”, “Tamamen Yansıtıyor” şeklindedir. Güdülenme ölçeğinin alt boyutların güvenilirlik katsayıları sırasıyla İçsel Güdülenme, Özümseme, Özdeşim, İç atım, Dışsal Düzenleme, Güdülenmeme ve toplam ölçek için sırasıyla 0,72, 0,61, 0,81, 0,55, 0,73, 0,72 ve 0,76 olarak bulunmuştur.

2.4. Verilerin Analizi

Veriler IBM SPSS v21.0 yazılımı kullanılarak, elektronik ortama aktarılmış ve istatistikî analizler yapılmıştır. Demografik özelliklerinin belirlenmesi için frekans analizi yapılmıştır. Ölçek verilerinin normal dağılım özelliği gösterip göstermediğini test etmek için çarpıklık ve basıklık değerlerinin yanı sıra Kolmogorov Smirnov ($p>0,05$), Q-Q grafiği ve Histogram verileri incelenmiştir. Yapılan analizler verilerin normal dağılımda olduğunu gösterdiği için parametrik karşılaştırma testleri uygulanmıştır. Ölçek verilerinin karşılaştırılmasında ikili gruplar için Independent

Samples T Test, üç ve daha fazla gruplar için One Way Anova testi uygulanmıştır. One Way Anova testi sonucunda anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Post-hoc testlerinden Tukey yapılmıştır. Ayrıca katılımcıların duygusal zekâ düzeyi ve motivasyonları arasındaki ilişkinin saptanması için Pearson Korelasyon analizi uygulanmıştır.

3. BULGULAR

Katılımcılardan elde edilen verilere ait analiz ve analiz sonucu yorumları bu bölümde yer almaktadır.

Tablo 2. Katılımcıların sporda duygusal zekâ envanteri ve sporda güdülenme ölçeğinden aldıkları puanların cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması

Ölçekler	Ölçek Boyutları	Kadın		Erkek		t(300)	p
		M	SD	M	SD		
Duygusal Zekâ	Başkalarının Duygularını Değerlendirme	3,80	,77	3,72	,82	,925	,356
	Kendi Duygularını Değerlendirme	3,87	,74	3,86	,74	,166	,868
	Duyguları Düzenleme	3,68	,85	3,70	,79	-,121	,904
	Sosyal Beceriler	3,84	,77	3,94	,69	-1,211	,227
	Duyguların Kullanımı	3,80	,68	3,79	,66	,103	,918
	Toplam	3,81	,62	3,80	,62	,078	,938
Güdülenme	İçsel Güdülenme	5,43	1,27	5,62	1,56	-1,141	,255
	Özümseme	5,30	1,44	5,61	1,05	-2,081	,038*
	Özdeşim	5,28	1,38	5,56	1,04	-1,948	,052
	İçe Atım	4,98	1,37	5,27	1,22	-1,903	,058
	Dışsal Düzenleme	3,47	1,70	3,97	1,75	-2,515	,012*
	Güdülenmeme	3,37	1,53	3,44	1,54	-,350	,726
	Toplam	4,64	,94	4,91	,80	-2,670	,008*

* p<.05

Tablo 2. İncelendiğinde araştırmaya katılan sporcuların duygusal zekâ envanterinde cinsiyet değişkenine göre toplam puanında ve alt boyutlarında anlamlı fark tespit edilememiştir (p>0.05). Sporda güdülenme ölçeğinde ise içsel güdülenme (t=-1,144), özdeşim (t=-1,942), içe atım (t=-1,903), güdülenmeme (t=-350) alt boyutlarında cinsiyet değişkenine göre anlamlı fark tespit edilmemiştir (p>0,05). Özümseme (t=-2,081) alt boyutunda kadın sporcular (\bar{x} =15,91) ile erkek sporcular (\bar{x} =16,83) arasında erkek sporcular lehine anlamlı fark tespit edilmiştir (p<0.05). Dışsal düzenleme(t=-1,144) alt boyutunda erkek sporcular (\bar{x} =11,92) ile kadın sporcular (\bar{x} =10,41) arasında erkek sporcular lehine anlamlı fark tespit edilmiştir (p≤0.05). Güdülenme toplam (t=-2,670) puanlarında erkek sporcular (\bar{x} =88,44) ile kadın sporcular(\bar{x} =85,58) arasında erkek sporcular lehine üst düzeyde anlamlı fark tespit edilmiştir (p<0.05).

Tablo 3. Katılımcıların sporda duygusal zekâ ölçeğinden aldıkları puanların yaş değişkenine göre karşılaştırılması

Ölçek Boyutları	Yaş	n	\bar{x}	ss	F	p	Fark
Başkalarının Duygularını Değerlendirme	(1)18-20 yaş	75	3,77	,67	3,802	,001*	2<3,4
	(2)21-23 yaş	89	3,47	,83			
	(3)24-26 yaş	81	3,94	,84			
	(4)27-30 yaş	51	3,95	,72			
Sosyal Beceriler	(1)18-20 yaş	75	3,72	,71	3,413	,008*	1,2<4
	(2)21-23 yaş	89	3,80	,74			
	(3)24-26 yaş	81	4,01	,75			
	(4)27-30 yaş	51	4,14	,62			
Duyguların Kullanımı	(1)18-20 yaş	75	3,71	,55	2,642	,026*	2<4
	(2)21-23 yaş	89	3,67	,66			
	(3)24-26 yaş	81	3,87	,80			
	(4)27-30 yaş	51	4,00	,56			

Toplam	(1)18-20 yaş	75	3,72	,54	3,523	,006*	1,2<3
	(2)21-23 yaş	89	3,65	,62			
	(3)24-26 yaş	81	3,91	,70			
	(4)27-30 yaş	51	4,00	,52			

p*,<.05

Not: Yalnızca anlamlı farklılık gösteren boyutlar tabloda gösterilmiştir.

Tablo 3 incelendiğinde araştırmaya katılan sporcuların yaş değişkenine göre duygusal zekâ envanterinin başkalarının duygularını değerlendirme, sosyal beceriler ve duygusal zekâ toplam puanda üst düzeyde anlamlı farklılık bulunurken (p<0,01) duyguların kullanımı alt boyutunda anlamlı farklılık tespit edilmiştir (p<0,05). Başkalarının duygularını değerlendirme alt boyutunda 24-30 yaş (\bar{x} =3,95 ve 3,95) aralığının 21-23 yaş (\bar{x} =3,47) aralığına göre başkalarının duygularını değerlendirebilmeleri daha yetkindir. Sosyal beceriler alt boyutunda 27-30 yaş (\bar{x} = 4,14) aralığının 18-23 yaş (\bar{x} =3,72 ve 3,80) aralığına göre sosyal becerilerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Duyguların kullanımı boyutuna bakıldığında 27- 30 yaş (\bar{x} =4,00) aralığında ki sporcuların 21-23 (\bar{x} =3,67) yaş aralığındaki sporculara oranla duygu kullanımlarının daha iyi düzeyde olduğu bulunmuştur. Duygusal zekâ toplam puan da ise yaş arttıkça duygusal zekâ düzeyinin arttığı söylenebilir.

Tablo 4. Katılımcıların sporda güdülenme ölçeğinden aldıkları puanların yaş değişkenine göre karşılaştırılması

Ölçek Boyutları	Yaş	n	\bar{x}	ss	F	p	Fark
İçer Atım	(1)18-20 yaş	75	4,24	1,02	2,654	,027*	2<3
	(2)21-23 yaş	89	4,80	1,34			
	(3)24-26 yaş	81	5,36	1,31			
	(4)27-30 yaş	51	5,17	1,47			

p*,<.05

Araştırmaya katılan sporcuların yaş değişkenine göre güdülenme ölçeğinde yalnızca içer atım alt boyutunda anlamlı farklılık (p<0.05) bulunup 24-26 (\bar{x} =4,36) yaş aralığındaki sporcuların 21-23 yaş (\bar{x} =4,80) aralığındaki sporculara oranla; 24- 26 yaş grubunun alt yaş grubuna göre kendini iyi hissetmek için spor yaptığı söylenebilir.

Tablo 5. Duygusal zekâ ve güdülenme alt boyut puanları ve toplam puanları arasındaki ilişkiler ile ilgili Pearson Korelasyon analizi bulguları

	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Duygusal Zekâ	1-Başkalarının Duygularını Değerlendirme	,679* ,000	,594* ,000	,562* ,000	,657* ,000	,854* ,000	,328* ,000	,381* ,000	,394* ,000	,384* ,000	,097* ,048	-,303* ,000	,309* ,000
	2-Kendi Duygularını Değerlendirme		,537* ,000	,551* ,000	,633* ,000	,807* ,000	,236* ,000	,264* ,000	,246* ,000	,235* ,000	,070 ,112	-,289* ,000	,181* ,000
	3-Duyguları Düzenleme			,570* ,000	,674* ,000	,777* ,000	,247* ,000	,445* ,000	,362* ,000	,360* ,000	,237* ,000	-,223* ,000	,359* ,000
	4-Sosyal Beceriler				,681* ,000	,795* ,000	,334* ,000	,470* ,000	,427* ,000	,302* ,000	,111* ,000	-,242* ,000	,342* ,000
	5-Duyguların Kullanımı					,906* ,000	,277* ,000	,404* ,000	,338* ,000	,308* ,000	,162* ,000	-,339* ,000	,281* ,000
	6-Toplam						,342* ,000	,464* ,000	,420* ,000	,379* ,000	,156* ,000	-,346* ,000	,345* ,000
Güdülenme	7-İçsel Güdülenme						,566* ,000	,597* ,000	,548* ,000	,164* ,000	-,219* ,000	,669* ,000	
	8-Özümleme							,782* ,000	,669* ,000	,301* ,000	-,288* ,000	,753* ,000	
	9-Özdeşim								,715* ,000	,247* ,000	-,250* ,000	,765* ,000	
	10-İçer Atım									,420* ,000	-,151* ,004	,813* ,000	
	11-Dışsal Düzenleme										,227* ,000	,672* ,000	
	12-Güdülenmeme											,142* ,007	
	13-Toplam												1

p*,<.05

Tablo 3.5.12 incelendiğinde duygusal zekâ ile motivasyon alt boyut puanları ve toplam puanlar arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu gözlemlenmiştir. Buna göre bireylerin duygusal zekâlarının artması durumunda motivasyonlarının da artacağı söylenebilir.

4. TARTIŞMA

Sporda duygusal zekâ ile motivasyon arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla, Tekirdağ ilinde ki aktif lisanslı sporcuların katıldığı bu çalışmada; cinsiyet değişkenine göre duygusal zekâ da anlamlı bir farklılık bulunmazken spora

güdülenme ölçeği özümseme, dışsal düzenleme alt boyutlarında ve toplam puanda erkeğin lehine anlamlı farklılıklara rastlanmıştır. Bu sonuç, erkeklerin kızlara oranla erkeklerin spor yapmada ki amacı sporun özünde kim olduğunu yansıtmaması ve diğer bir amacı da çevresindeki insanların spor yaptığı için ödüllendirmesi üzerine spor yaptığı ortaya çıkmıştır.

Literatür incelendiğinde Salman ve ark., (2018), Soylu (2016), Sarıkabak ve ark. (2018), Bahadır ve Adiloğulları (2020), yapmış oldukları araştırmalarda da cinsiyet değişkeni ile duygusal zekâ arasında aynı yönde sonuçlar elde edilmiştir. Özdoğan (2017), yaptığı araştırmada cinsiyet değişkeninin duygusal zekâ alt boyutlarından olan kendi duygularını değerlendirme boyutunda kadınların lehine anlamlı farklılık tespit edilirken; bu çalışmada başkalarının duygularını anlamada anlamlı farklılık çıkmasa da kadınlar erkekler göre daha yüksek puan almıştır. Bununla birlikte Özdenk ve ark. (2020) ile Yıldız ve ark. (2013) yaptıkları araştırmada kadınların duygusal zekâ düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Goleman'a göre duygusal zekâ incelendiğinde cinsiyete benzer geniş çağlı gruplarda, gruplar arasında benzerliklerin farklılardan daha fazla olacağını ileri sürmüştür. Bu sebeple literatürde cinsiyet değişkeni ve duygusal zekâ arasında anlamlı farklılıklara pek rastlanmamıştır.

Aktaş ve ark. (2006), yaptığı araştırma da erkeklerin daha yüksek düzeyde güç gösterme güdüsüne sahip olduğunu ortaya koyarak bu araştırma ile benzer sonuçlar elde edilmiştir. Yıldırım (2017), yaptığı araştırmasında erkeklerin kadınlara göre spora güdülenme düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yine Esentürk (2014)'ün yapmış olduğu çalışmadan erkek sporcuların bayan sporculara göre daha yüksek düzeyde dışsal güdülenme puanına sahip olduğunu bulmuştur. Kadınlar aleyhinde bir farklılığın olması, cinslere verilen farklı rollerden kaynaklanmış olabilir. Toplumun geleneksel cinsiyet rolünde erkeklerin daha atılgan rol oynaması beklenmektedir. Akman ve Can (2019) yaptığı araştırmada cinsiyet değişkeni ile güdülenme arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu araştırma da anlamlı farklılığın oluşmasının nedeni; erkeklerin dış faktörlere bağlı kalıp dışarıdaki etkenler sayesinde sporu yaptığı, karşı cinsi etkilemek, özgüvenini geliştirip dışarı iyi bir fiziki yapı görüntüsü vermeye çalışması olarak söylenebilir.

Katılımcıların yaş değişkeni incelendiğinde; duygusal zekâ ölçeğinin de başkalarının duygularını değerlendirme, sosyal beceriler, duyguların kullanımı alt boyutlarında ve duygusal zekâ toplam puan da anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Bununla birlikte güdülenme ölçeğinde ise içe atım alt boyutunda anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Yaş arttıkça duygusal zekâ düzeyi yüksek, başkalarının duygularını değerlendirme, sosyal beceri ve duyguların kullanma becerileri daha yetkin olduğu söylenebilir. Güdülenme ölçeğinde ise yine katılımcıların yaşı arttıkça sporu kendini daha iyi hissetmek için yaptığı tespit edilmiştir. Çelik ve ark., (2021) yaptıkları araştırmada yaş değişkenine göre sporda duygusal zekâ envanterinin duyguların kullanımı ve duyguları düzenleme alt boyutlarında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Yaş arttıkça duyguları kullanma ve düzenleme alt boyutlarında duygusal zekâ düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuçta bu araştırma ile benzer sonuç göstererek desteklemektedir. Serdengeçti (2003), Adiloğulları (2011), yaptığı araştırma da yaşın arttıkça duygusal zekâ seviyesinin de arttığı sonuçlarına ulaşarak bu araştırma ile paralel sonuçlar elde etmiştir.

Bu çalışmanın bulgularının aksine Özdenk (2018) ve Yanar (2017), spor eğitimi alan üniversite öğrencileri üzerinde yapmış olduğu çalışmasında duygusal zekâ ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olmadığını saptamıştır. Şanlı (2014), yaptığı çalışma da yaşın artması ile birlikte güdülenmenin daha yüksek düzeyde olduğu sonucuna vararak bu araştırma bulgusu ile benzer sonuç göstermiştir. Yani yaş arttıkça katılımcılar, kendi kişisel gelişimine katkı sağladığı için spor yapmaktadır. Bu araştırma da ise içe atım alt boyutunda anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Yani katılımcıların yaşı arttıkça kendini daha iyi hissetmek için spor yaptıkları söylenebilir.

Araştırma sonucunda; duygusal zekâ ile motivasyon arasındaki ilişkiye bakıldığında anlamlı farklılık tespit edildiği ve bu farkın duygusal zekâ ile motivasyon arasındaki ilişkinin pozitif yönde olduğu tespit edilmiştir. Yani duygusal zekâ arttığında sporda güdülenme düzeyi de artmaktadır. Literatür incelendiğinde, duygusal zekâ ve motivasyon arasındaki ilişki çalışmalarına pek rastlanmamaktadır. Turhan ve Çetinsöz (2019), araştırmasında sporcular üzerine bir çalışma olmasa da duygusal zekâ ile motivasyon arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koyarak bu çalışma ile aynı sonucu elde ettiği söylenebilir.

Kolayış ve ark. (2015) yaptıkları çalışmalarda direkt olarak duygusal zekâ ve motivasyon arasında ki ilişkiye bakmasalar da duygusal zekanın psikolojik beceri ve bilişsel imgeleme ile arasında ilişki olduğunu ortaya koyarak aslında duygusal zekanın bilişsel olarak bir ilişkisi olduğu söylenebilir. Sonuçta güdülenme de psikolojik bir durum olarak kabul edildiğinde bu araştırma ile benzer sonuçlar ortaya koyulmuştur.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Spor psikolojisinin önemli konularından olan duygusal zekâ ve motivasyon alanyazında henüz yeterince yer bulunmamış ve çalışmaya değer konulardır. Bu sebeple bu konuların çalışılması alanyazına önemli ölçüde katkı

sağlayacaktır. Bununla birlikte duygusal zekâ ve motivasyon kavramlarına tek tek bakıldığında dahi yeterli çalışmalarda çeşitli değişkenlere rastlanmamıştır. Genellikle aynı değişkenler üzerinden çalışmalar yapıp alanda farklılık yaratılmamıştır. Bu sebeple bundan sonraki duygusal zekâ ve motivasyon çalışmalarında bu faktörleri etkileyeceğini düşündüğünüz farklı değişkenler üzerinde durulabilir.

Duygusal zekâ ve motivasyon, sadece sporcular için değil antrenörler içinde önemli olduğu bulgular arasında yer almaktadır. Gerek amatör gerek profesyonel sporcular müsabaka öncesi ve müsabaka sırasında birçok psikolojik duruma maruz kalmaktadır. Eğer sporcu bunların üstesinden gelemez ise başarısız olmaktadır. Sporcu, başarılı olmak için bu durumların üstesinden ancak duygularını kontrol etmekle gelebilir. Yani sporcunun duygusal zekâ düzeyi ve motivasyonu yüksek ise başarılı olmaktadır. Bu durumda antrenörlerin sporcunun bedensel gelişimin yanında psikolojik gelişimini sağlamada da yardımcı olmaları gerekmektedir.

5. ETİK BEYANI

Çalışma öncesinde Tekirdağ Gençli ve Spor Bakanlığı'ndan gerekli resmi izinler alınmıştır (Sayı: E-70400699-000-2100355743, Tarih: 23.09.2021).

6. YAZAR KATKILARI

Araştırmanın uygulanması, veri toplanması, literatür araştırması ve yazım aşamasında, araştırmanın tasarım, düzenleme ve yazım aşamasında İG ve SEE görev almıştır.

7. KAYNAKLAR

- Adiloğulları, İ. (2011). *Profesyonel futbolcularda duygusal zekâ ile örgütsel bağlılık ilişkisi* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Akman, K., & Can, H. C. (2019). Oryantiring sporu yapan lise öğrencilerinin sporda güdülenme düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 6(3), 12-21. <https://dergipark.org.tr/en/pub/inubesyo/issue/49413/631125>
- Aktaş, Z., Çobanoğlu, G., Yazıcılar, İ., & Nihal, E. (2006). Profesyonel basketbolcularda spora özgü başarı motivasyon düzeyinin cinsiyetler açısından karşılaştırılması. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(2), 55-59. https://doi.org/10.1501/Sporm_0000000058
- Bahadır, G., & Adiloğulları, İ. (2020). Spor yapan üniversite öğrencilerinde zihinsel dayanıklılık ile duygusal zekâ arasındaki ilişkinin incelenmesi. *International Journal of Sport Exercise and Training Sciences-IJSETS*, 6(4), 117-128. <https://doi.org/10.18826/useeabd.793760>
- Çelik, D. Ö., Yılmaz, O., Şahin, İ., & Besler, M. (2021). Elit seviyedeki bireysel kadın sporcuların duygusal zekâ düzeylerinin incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 6(1), 110-122. <https://doi.org/10.31680/gaunjss.881611>
- Eraslan, M. (2016). Gençlerde duygusal zekâ ve empatik eğilim düzeylerinin yaş, cinsiyet ve spor yapma değişkenlerine göre incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24, 1839-1852. <https://dergipark.org.tr/en/pub/kefdergi/issue/27734/327568>
- Erbektaş, E., Üzüm, H., Özen, G., Arslan, T., Ertan, G., Elveren, A. (2017). Amatör ve profesyonel sporcuların duygusal zekâlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17, 263-274. <https://doi.org/10.11616/basbed.vi.459389>
- Esentürk, O. K. (2014). *Lise düzeyinde öğrenim gören ve okullararası spor müsabakalarına katılan sporcu öğrencilerin güdülenme ve saldırganlık düzeylerinin incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Karabulut, A. (2012). *Duygusal zeka: Baron ölçeği uyarlaması* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Karasar, N. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (28. basım). Nobel Akademik Yayıncılık. <https://www.nobelyayin.com/bilimsel-arastirma-yontemi-kavramlar-ilkeler-teknikler-1755.html>
- Kırtıl, S. (2009). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin duygusal zeka düzeyleri ile yaşam doyumu düzeylerinin incelenmesi* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Kolayış, H., Sarı, I., & Köle, Ö. (2015). Takım sporlarıyla uğraşan kadın sporcuların imgeleme, güdülenme ve kaygı puanları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13(2), 129-136. https://doi.org/10.1501/Sporm_0000000277
- Öcal, K. & Sakallı, D. (2018). Turkish adaptation of the sport motivation scale II (SMS-II): Procedures of validity and reliability. *International Journal of Sport Exercise and Training Sciences - IJSETS*, 4(1),39-48. <https://doi.org/10.18826/useeabd.327789>
- Özdenk, Ç., Akyıldız, Y., & Şanlı, S. (2020). Bireysel ve takım sporcularının duygusal zekâ düzeylerinin incelenmesi. *Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 1-8. <https://dergipark.org.tr/en/pub/srad/issue/53051/702539>
- Özdenk, S. (2018). Spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin duygusal zeka düzeylerinin incelenmesi. *Turkish Studies Social Sciences*, 13(18). <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.13688>

- Özdoğan, R. (2017). *Sporcularda duygusal zeka düzeylerinin iletişim beceri düzeyleri üzerine etkisi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Akdeniz Üniversitesi.
- Pelletier, L. G., Rocchi, M. A., Vallerand, R. J., Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2013). Validation of the revised sport motivation scale (SMS-II). *Psychology of sport and exercise*, 14(3), 329-341. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2012.12.002>
- Salman, M. (2001). *Sporda duygusal zekânın kullanımı ve iş performansına yansımaları*. http://www.sbt.hacettepe.edu.tr/abk2011/documents/Salman_Celiksoy_Duygusal_Zeka.pdf
- Sarıkabak, M., Eyüboğlu, E., & Ayrancı, M. (2018). Bocce (Petank) sporcularının duygusal zekâ düzeylerinin, akademik erteleme davranışları üzerine etkisinin incelenmesi. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (Uksad)*, 4(1), 163-177. <https://dergipark.org.tr/en/pub/intjcss/issue/38906/454657>
- Schutte, N. S., Malouff, J. M., Hall, L. E., Haggerty, D. J., Cooper, J. T., Golden, C. J., & Dornheim, L. (1998). Development and validation of a measure of emotional intelligence. *Personality and Individual Differences*, 25, 167-177. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(98\)00001-4](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(98)00001-4)
- Serdengeçti, C. (2003). *I. II. III. ligdeki profesyonel futbolcuların duygusal zekâ düzeylerinin başarıya etkisi* [Yüksek Lisans Tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Soylu, Y. (2016). *16-21 yaş arası elit düzeydeki takımların genç sporcularının duygusal zekâ düzeylerinin incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Kırıkkale Üniversitesi.
- Şanlı, S. (2014). Polis akademisi öğrencilerinin genel öz yeterlik inançları ve sporda güdülenme kaynaklarının incelenmesi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 25(4), 172-183. <https://dergipark.org.tr/en/pub/sbd/issue/16455/171671>
- Taşkın, A. (2008). Beden eğitimi öğrencilerinde duygusal zekâ düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Turhan, M., & Çetinsöz, B. C. (2019). Duygusal zekâ ve motivasyon arasındaki ilişki: turizm programı öğrencileri üzerine bir araştırma. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(69), 268-287. <https://doi.org/10.17755/esosder.438269>
- Yanar, N. (2017). *Tenis, squash ve badminton sporcularında duygusal zekâ düzeylerinin incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Uludağ Üniversitesi.
- Yıldırım, P. (2017). *Ortaokul öğrencilerinin yaptıkları spor branşlarına göre spora güdülenme düzeylerinin karşılaştırılması* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Balıkesir Üniversitesi.
- Yıldız, A. B., Bülbül, D., & Doğu, G. A. (2021). Ragbi sporcularında duygusal zekâ ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 380-390. <https://doi.org/10.38021/asbid.1032825>